

ACADEMICIANUL DUMITRU GHIȚU

80 de ani de la naștere

13.01.1931-23.11.2008

Oamenii de știință, cei care și-au consacrat viața cercetării, cărților, rareori apar în vizorul presei sau în atenția marelui public. Despre ei auzim doar cu ocazia unor comemorări, deși contribuția lor la dezvoltarea societății este extrem de valoroasă. Nu trebuie însă să dăm uitării personalitățile care au propulsat progresul, care prin harul și munca lor au intrat în circuitul internațional.

Printre ele se numără și academicianul Dumitru Ghițu. La acest început de deceniu regretatul savant fizician ar fi împlinit 80 de ani. A fost într-un totu dedicat științei care, pe parcursul vieții, i-a conturat pregnant personalitatea. Nu în zadar în antichitate se spunea că știința și arta fac Omul integru!

S-a născut la 13 ianuarie 1931 în s. Drepcăuți, raionul Briceni. După absolvirea Universității de Stat a Moldovei, în 1954, a activat în calitate de lector la Universitățile de Stat din Bălți și Tiraspol, apoi la Universitatea de Stat din Moldova. La sfârșitul anilor 1950 își face studiile de doctorat la Universitatea Pedagogică din Sankt Petersburg și în 1961 susține cu brio teza de doctor în științe fizico-matematice.

Academicianul Dumitru Ghițu face parte din norocoasa generație de fizicieni, formată după război, care a beneficiat de condiții excelente de studii în institutele de cercetări din Moscova, Sankt Petersburg, Novosibirsk, Kiev etc.. Anume în aceste centre de excelență activa o clasă de specialiști de performanță, antrenată într-o acerbă competiție științifică internațională soldată cu descoperiri științifice în domeniile moderne ale fizicii. Ei scriau pe viu istoria științei contemporane din a doua jumătate a sec. al XX-lea.

În perioada 1961–2008, a activat la Academia de Științe a Moldovei, unde în cadrul Institutului de Fizică Aplicată a deținut funcțiile de colaborator științific, fondator și șef al Laboratorului de fizică a semimetalelor, director adjunct, în continuare – secretar științific general

al Prezidiului AȘM, academician coordonator al Secției de Științe Fizice și Matematice, director al Centrului „Laborator internațional de supraconductibilitate și electronica solidului”, director al Biroului specializat în domeniul electronicii corpului solid, fondator și director al Institutului de Inginerie Electronică și Tehnologii Industriale.

Pe tot parcursul vieții, acad.D.Ghițu a acționat cu convingerea „că numai prin muncă, răbdare și curaj trebuie să obosești soarta vitregă ce se înverșunează să te prigonească” (Fr. Fenelon). Fiind înzestrat din plin cu harul de cercetător și o capacitate uriașă de muncă, acad. D. Ghițu a reușit să realizeze enorm de mult pe parcursul a peste 50 de ani de activitate creatoare în domeniul științei. Interesele științifice ale acad. D. Ghițu au cuprins un spectru larg de domenii: fizica și tehnologia semimetalelor și semiconductorilor; fizica și tehnologia materialelor anizotrope; fizica sistemelor de dimensionalitate redusă; ingineria dispozitivelor electronice și a echipamentelor medicale.

Fizicianul Dumitru Ghițu a lăsat o brazdă adâncă în știință: împreună cu discipolii săi a elaborat teoria fenomenologică și microscopică a proceselor galvanotermomagnetice în semimetale de tipul bismutului; a descoperit experimental fenomenul de cuantizare a fluxului magnetic în fire submicronice de bismut; a elaborat în baza cercetărilor efectuate și a implementat o serie de traductoare, sensori, aparate de diverse destinații. A fondat școala științifică în domeniul fizicii semimetalelor și semiconductorilor cu bandă îngustă. A intrat în istoria științei și datorită unor punți de colaborare pe care le-a stabilit cu multe centre de cercetare din diverse state ale lumii.

Activitatea de cercetare s-a teaurizat într-o vastă operă științifică: a publicat peste 500 de lucrări, majoritatea – în reviste științifice internaționale de prestigiu, două monografii, a obținut circa 25 de brevete de invenție. Acad. Dumitru Ghițu a fost un veritabil om al creației muncite care, după cum spunea marele Lucian Blaga, este ca și cum „ai aduna roua de pe iarba sau sudoarea privighetorilor care au muncit toată noaptea cântând”.

Ca dascăl înțelept al noilor generații de fizicieni, a pregătit peste 35 de doctori în științe, 6 dintre care au devenit doctori habilitați. Anume pe acest potențial intelectual acad. Dumitru Ghițu a fondat și dezvoltat o școală științifică de excelență și a creat un centru de cercetare a fenomenelor de transport și a proprietăților electrofizice ale stării solide, recunoscut și apreciat la înalta-i valoare pe plan internațional. În cadrul lui au fost dezvoltate multiple colaborări internaționale, valorificate și într-un număr impunător de proiecte internaționale. Goete zicea „Nu înveți decât de la cel pe care-l iubești”. Academicianul Dumitru Ghițu a fost iubit de toți cei cu care a colaborat.

În mod deosebit, academicianul D.Ghițu s-a impus în activitatea vastă de dezvoltare instituțională a AȘM, împletind virtuos activitatea științifică și didactică cu cea managerială.

A fost inițiatorul organizării în Academie a Centrului

de proiectare și tehnologie în domeniul electronicii corpului solid. În baza lui au fost create ulterior Centrul de automatizare și metrologie și Centrul de construcții a aparatelor pentru biologie, iar mai târziu – Centrul „Tehmed”. A fost inițiatorul organizării Centrului criogenic, în baza căruia la Chișinău s-au început în mod sistemic cercetările experimentale criogenice. Ultima lui operă de construcție instituțională în cadrul AȘM a fost fondarea în 2006 a noului Institut de Inginerie Electronică și Tehnologii Industriale – prin contopirea a trei centre științifice: LISES, BSCT și „Tehmed” ale IFA al AȘM. În pereții reali și virtuali ai acestui Institut, acad. D.Ghițu și-a clădit viața.

În anii '90 ai secolului trecut, după destrămarea URSS, acad. Dumitru Ghițu a înțeles esența schimbărilor în regiune și a pregătit Conceptul creării unui Parc științifico-tehnologic în baza institutelor de cercetare, a Uzinei TOPAZ, cu participarea largă a universităților. A fost pe atunci un proiect îndrăzneț, orientat spre viitor, poate chiar o încercare de a întrece scurgerea monotonă a timpului. Din păcate, factorii de decizie din acele timpuri n-au dat lumină verde proiectului elaborat care, de fapt, avea menirea să salveze și să consolideze veriga de legătură dintre sfera cercetării și sectorul real. Drept consecință, am pierdut vreo 12 ani pentru a reveni la procesul de creare a structurilor similare abia în 2007, după adoptarea Legii cu privire la Parcurile științifico-tehnologice și Incubatoarele de inovare.

Contribuția mai mult decât semnificativă în știință și organizarea cercetării a fost apreciată prin distincții și titluri onorifice la nivel național. În 1976 a fost ales membru corespondent, iar în 1984 – membru titular al Academiei de Științe a Moldovei. A fost decorat cu „Ordinul Republicii” și cu alte distincții de stat. I s-a conferit titlul de Om emerit în știință, a devenit laureat al Premiului de Stat în domeniul Științei și Tehnicii. În acest context, menționăm titlurile și distincțiile onorifice internaționale ale acad. Dumitru Ghițu: membru de onoare al Academiei Cosmonautice „K.Țiolkovski”, membru al Academiei Internaționale de Termoelectricitate, Doctor Honoris Causa a trei Universități din România și Republica Moldova. A fost membru al Colegiului redacțional al revistei internaționale „Thermoelectricity”.

Fizicianul academician Dumitru Ghițu s-a stins din viață la 23 noiembrie 2008. A manifestat o încredere deosebită față de colegii săi. A considerat, pe bună dreptate, că doar cu savanți adevărați și oameni onești se pot realiza lucruri care vor dăinui în timp. Veritabil om de știință, om de omenie, Dumitru Ghițu va rămâne în analele științifice, în istoria cercetării țării, dar și în memoria noastră, a celor care am muncit alături de el și ne-a fost povăță în toate, un adevărat îndrumător și prieten.

Să ne amintim încă o dată cu recunoștință despre acest mare bărbat al neamului, purtându-i în vremi memoria vie.

*Academician V. Canțer,
Membru corespondent I. Tighineanu,
Profesor universitar A.Sidorenko*

MARELE FIZICIAN EVGHENII POCOTILOV

27.01.1927- 01.02.2011

Profesorul universitar Evghenii Petru Pocotilov a fost unul din fondatorii și un reprezentant notoriu al arealului cercetărilor de fizică naționale, un pedagog talentat, care a dedicat peste 60 de ani activității de pregătire, la Universitatea de Stat din Moldova (USM), a cadrelor înalt calificate pentru școli, întreprinderi industriale, organizații de cercetare științifică și proiectare din Republica Moldova.

Profesorul universitar Evghenii Petru Pocotilov, membru corespondent al AȘM, unul din ctitorii științei din Republica Moldova, a făcut parte din primul val de iluștri fizicieni din țară. Absolvind cu distincție, în anul 1950, Universitatea de Stat din Chișinău în cadrul primei promoții, el începe activitatea de muncă în calitate de asistent al Catedrei de fizică, fiind *de facto* primul profesor tânăr al Facultății de fizică, instruit în această instituție. El adesea, de fapt, s-a remarcat drept deschizător de drumuri: primul absolvent al Facultății de Fizică, încadrat în USM, primul dintre absolvenți susține teza de doctor, apoi de doctor habilitat, primul obține titlul de profesor universitar. A fost conducător al unuia din cele două colective de autori din Republica Moldova, distinsse cu diploma pentru o descoperire științifică.

Portretul lui Evghenii Pocotilov poate fi redat în mod mai mult ori mai puțin complet într-un spațiu tridimensional cu următoarele axe de coordonate:

- fizician remarcabil, cercetările căruia în domeniul fizicii stării condensate reprezintă un aport uriaș în înțelegerea fizicii solidului și a materialelor moderne;
- profesor excelent, lecțiile căruia încântau auditoriul și erau pline de o dragoste nețărmurită față de știință;
- fondator al școlii științifice și “părintele”